

BILAGA nr. 4
Om hållbarheten i systemet.

Om hållbarhet i östra Orust Kultursystem

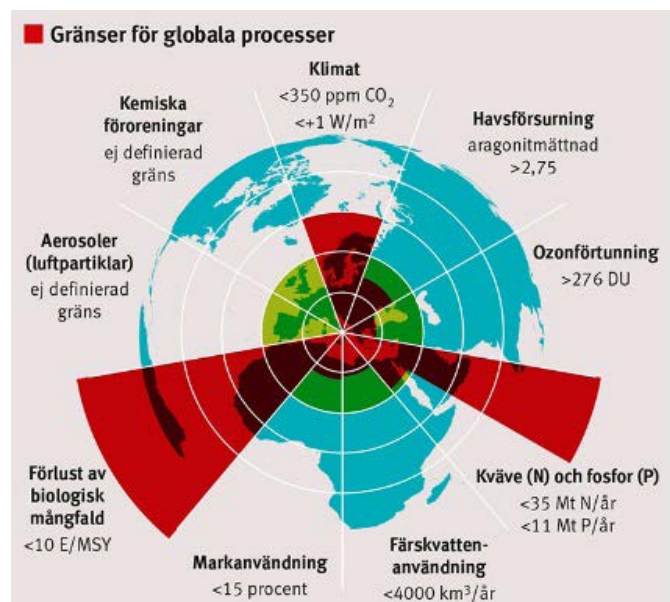
Bakgrund

Traditionellt handlar hållbar utveckling om att säkerställa ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling. FN har tagit fram 17 globala hållbarhetsmål, **SDG 2030**, som ska tjäna som vägledning och fokus på de mest angelägna delarna som täcker många områden, allt från fattigdom och vattentillgång till ansvarsfull konsumtion och rättvisa villkor i samhället.

Ur ett gränsvärdesperspektiv har en grupp forskare med Johan Rockström i spetsen arbetat fram "Planetära gränsvärden" som är viktiga att upprätthålla för att inte de livsuppehållande systemen ska krascha. Två av de gränsvärden som vi redan idag kraftigt har överskridit handlar om

bränder, översvämningar, glaciäravsmältningar och onormala temperaturer vi allt oftare upplever är andra tydliga signaler om att människan påverkar hela planeten på ett i värsta fall irreparabelt sätt. Det talas om "tipping points", oåterkalleliga förlopp som gör att världen hamnar i ett nytt, oväntat och kanske farligare jämviktssläge. Det forskarna betonar är hastigheten som förändringarna pågår i. Klimatzonerna förflyttas cirka en meter i timmen. Inte ens en snigel hinner med, än mindre svampar och trädrötter.

ekosystemet med den pågående artutrotningen samt klimatfrågan. På global nivå, på europeisk och nationell nivå samt lokalt har vi fortfarande inte säkerställt en hållbar utveckling. Situationen är allvarlig om inte alarmerande. Den pågående Corona-krisen är en indikator på att den naturliga balansen i naturen har rubbats. De omfattande

Hållbarheten ur ett Orust-perspektiv

De samverkande föreningarna i Kultursystemarbetet har alla en uttalad ambition på hållbarhetsområdet. Orust Kretsloppsakademi startades 2012 just för att kanalisera idéer för ett hållbart Orust och har framgångsrikt genomfört flera satsningar för att åstadkomma förändring. Ekobyn och Föreningen Ålgård har medlemmar med en tydlig förankring i just de frågor som hållbarheten fokuserar på. Att bygga med sunda material, att odla marken och förvalta byggnader med miljömässiga förtecken utgör självklara komponenter i föreningarnas verksamheter. Värderingarna tar sig uttryck i konkret handling. Föreningen orust-KONST har formats utifrån ett behov av att göra plats för olika konstarter på Orust. I det konstnärliga perspektivet ligger också en stark känsla av att fånga och uttrycka andra värden än de materiella, inte minst de tidlösa och de värden som just

nu hotas av en hänsynslös rovdrift på jordens resurser.

Att så många konstnärer och kulturarbetare bor och verkar på östra Orust är ingen tillfällighet. Här finns verksamheter, organisationer och företag med flera beröringspunkter. Småbarnsfamiljer kan välja att sätta sina barn i Orust Waldorfskola, välja att bo i ekobyn och på olika sätt hitta själsfränder och samarbetsparter som underlättar den valda livsstilen. Naturens skönhet, närheten till havet och möjligheterna till självhushållning är säkert bidragande faktorer till hur östra Orust har utvecklats.

När tillräckligt många personer önskar samma sak uppstår också de gemensamma plattformar, nätverk och föreningar som nu i nästa steg kan utvecklas inom Kultursystem Östra Orust.

Analys av hållbarhetsaspekterna

Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet handlar om att klara balansen mellan inkomster och utgifter ur ett långt perspektiv, även med skiftande efterfrågan på varor och tjänster. Ekonomisk hållbarhet handlar om att bygga reserver för dåliga tider och om att identifiera möjliga riskfaktorer i den löpande verksamheten. Vinst, några säger överskott, är nödvändigt och eftersträvänsvärt eftersom det är vinsten som ger utrymme för återinvestering i verksamheten och att bygga en buffert för de kostnader som kan uppstå eller de intäkter som plötsligt kan falla bort. Många egenföretagare och konstnärer saknar i dagsläget möjlighet att få A-kassa när uppdragen sinar. Det gör dem särskilt utsatta, inte minst när hyra ska betalas för både bostad och ateljé, oavsett inkomstläge.

Den ekonomiska hållbarhet Kultursystemet ska sträva efter handlar om att ta till vara möjligheten att samutnyttja resurser i syfte att minska kostnader, att arbeta realistiskt med budgetar och långsiktiga prognoser, samt att ta till vara möjligheten till samfinansiering genom olika former av "crowd-funding" och liknande. Om 100 personer delar på en risk blir var och ens risktagande bara en procent av helheten. Den nya ekonomin som troligen växer fram som ett svar på spekulationsekonomin kommer att kännetecknas av mer tillit

och transparens, mer av typen "andelsjordbruk" än privata lösningar, mer av prosumert-tänkande, där konsumenten samtidigt är producent och vice versa. Ett större ansvarstagande skapar dessutom större delaktighet på ett känslomässigt plan. Det blir roligare att delta i processer, helt enkelt.

Social hållbarhet

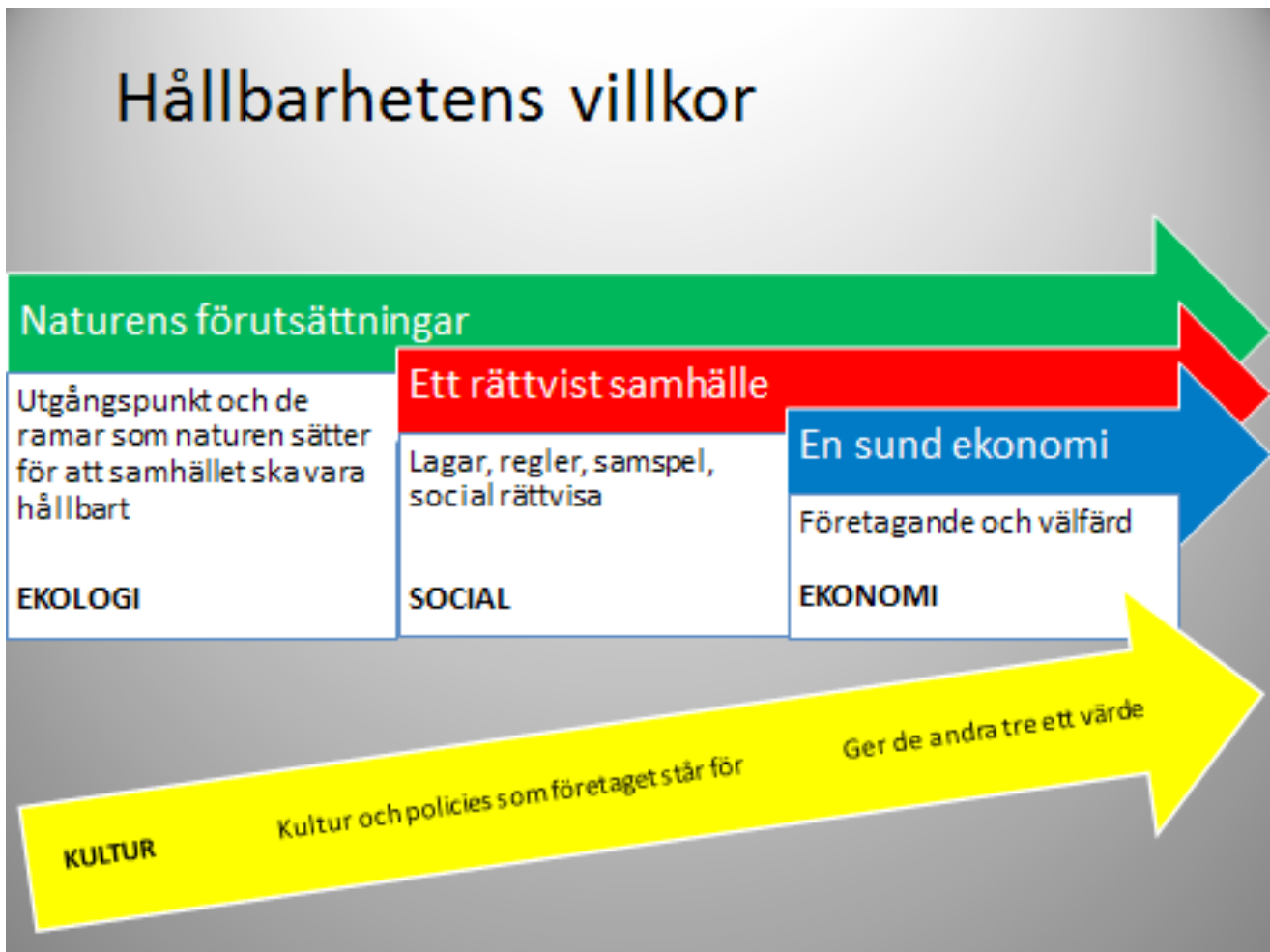
Social hållbarhet handlar om att se människan i olika sammanhang. Hur vi påverkas och får utrymme för våra förmågor och hur vi bejakar varandras styrkor och accepterar varandras svagheter. Den sociala dimensionen kommer i den nya ekonomin ta sig uttryck i att en del av tjänstesektorn hamnar i en ideell sektor. En sådan utveckling kan kortsiktigt missgynna samhällets behov av skatteintäkter men har den fördelen att de sociala interaktionerna bygger förtroende och tillit. Hjälps man åt blir det naturligt att fortsätta hjälpas åt. Värdet av en hjälpsam gest kan inte reduceras till en ekonomisk transaktion. På sikt kan det sociala kittet generera företagande genom att förtroendet för individer utgör en bra grund för affärer. Istället för att konkurrera med pris kan fördelen för nya företag lika gärna handla om kvalitet, förtroende och ömsesidighet.

Ekologisk hållbarhet

Ekologisk hållbarhet handlar om framför allt om miljöhänsyn, reducerad klimatpåverkan och att återbruka produkter på ett klokt sätt. 40 % av energin som används på Orust går till transporter, så både ur ett kostnadsperspektiv och ett miljö/klimatperspektiv är det väsentligt att reducera transportarbetet. Transportfrågan kommer också alltid upp när angelägna frågor i relation till utvecklingen på Orust kommer på tal. Avstånden är relativt stora och bilberoendet stort. När vi utvecklar kultursystemet på östra Orust behöver vi titta extra noga på hur reguljära persontransporter kan minimeras genom olika dellösningar, men också på lösningar för att locka extern publik till de attraktioner och besök som anordnas. Upplevelsebaserade event kan delvis kopplas till cykelturism, men det kan också handla om att kombinera båtturer, bussturer och vandringar på ett nytt sätt. Lokala eldrivna minitransporter kan också

vara en lösning, där externa besökare tar sig en knutpunkt och blir skjutsade till olika besöksobjekt. Att kombinera Orusts alla ekologiska odlare och uppfödare med restaurangutbud,

caféerbjudanden, matsäckspaket etc. är ett exempel på hur den ekologiska hållbarheten kan stärkas på olika sätt om man tar till vara möjligheter.

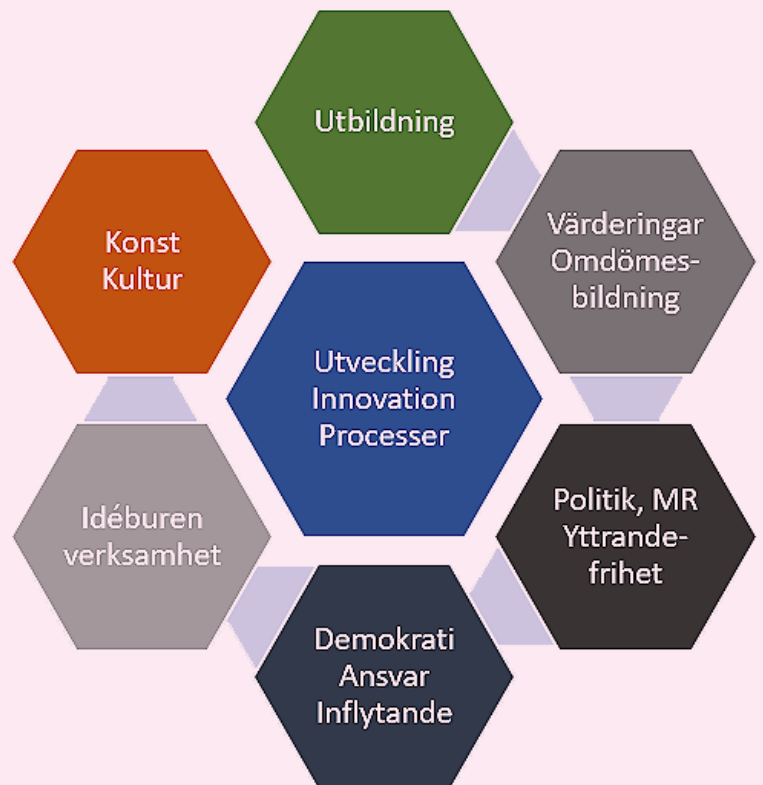
Kulturell hållbarhet

Kulturell hållbar utveckling tappas ofta bort i sammanhanget. Det finns de som argumenterar för att kulturell hållbar utveckling är en fjärde dimension som står utanför de tre övriga. Kulturell hållbar utveckling ger i det synsättet en möjlighet att ställa delvis motstridiga mål mot varandra för att på klokast möjliga sätt göra en rimlig avvägning. Traditionellt har ekonomisk och ekologisk hållbarhet ställts mot varandra och ofta har ekonomiska hänsyn gått före. Det har handlat om "jobb" eller "ekonomisk överlevnad" medan "miljöskador" har fått lägre prioritet. Billiga massproducerade varor som genererar utsläpp i en annan världsdelen har varit viktigare att producera än dyrare dito, där miljöskadorna varit mindre.

Rätt använd blir kulturell hållbar utveckling en systematik för att lyfta demokratifrågor, lagstiftning, värderingar, utbildningsbehov och andra kulturellt förankrade frågeställningar. För kultursystemet på östra Orust kan konstateras att redan utgångspunkten i konst och kultur säkerställer att dessa frågor får en ständig aktualitet och att fenomen, avvägningar och värderingar synliggörs på ett sätt som bidrar till en hållbar framtid.

Kulturell Hållbar Utveckling

1. Riktning och framtid - *vision and mission*
2. Individens ansvar i ett större sammanhang
3. Kunskapens möte med värderingar, omdömesbildningar och vägval
4. Det fält där utvecklingsfrågor, metoder, kvalitetssäkring, utbildning, kompetenshöjning, och övergripande arbete hör hemma.
5. Nya förhållningssätt och ny verksamhet
6. Skapande processer
7. Idéutveckling och samtal
8. Delaktighet och identifikation
9. Kvalitet och livskvalitet
10. Historia och historier
11. Hoppfullhet, glädje och empati
12. Minne, svärmod och eftertanke

Hexagonerna och de Tolv punkterna är två olika sätt att se på samma sak. De är båda exempel på sådant som ryms under rubriken **Kulturell Hållbar Utveckling** men ej får plats under de andra (ekologisk, ekonomisk och socialt hållbar utveckling). Det är exempel på hur man kan förhålla sig till den här dimensionen, saker vi behöver arbeta med som individer och organisationer, som lätt faller bort och därför behöver stå på egna ben. Kulturell Hållbar Utveckling skapar balans mellan de andra tre hållbarhetsaspekterna. Samvete och filosofiska frågor måste få plats någonstans och det är här.